

bezoekadres
Marnixkade 109
1015 ZL Amsterdam

postadres
Postbus 15262
1001 MG Amsterdam
E moti@motivaction.nl
T +31 (0)20 589 83 83
W www.motivaction.nl

- Factsheet -

Verkenning van de beleving van het asielzoekersvraagstuk in Nederland

Amsterdam, 14 juni 2016

Jorrit Hoekstra

Ahmed Ait Moha

T: 020 589 8383

E: j.hoekstra@motivaction.nl

1 Draagvlak onder de bevolking voor de opvang van asielzoekers

Motivaction voerde in februari 2016 een verkennend online kwantitatief onderzoek uit naar de beleving van het asielzoekersvraagstuk en de houding van Nederlanders ten aanzien van asielzoekers.

Omdat begrippen als 'vluchtelingen' en 'asielzoekers' vaak door elkaar worden gebruikt en Nederlanders vaak verschillende betekenissen geven aan deze begrippen, hebben we de deelnemende respondenten eerst nadere uitleg gegeven:

Vaak wordt een onderscheid gemaakt tussen twee soorten asielzoekers:

- *Asielzoekers om politieke redenen: zij vragen asiel omdat zij in hun eigen land niet veilig zijn;*
- *Asielzoekers om economische redenen: zij vragen asiel om hun kans op een (economisch) beter leven te vergroten*

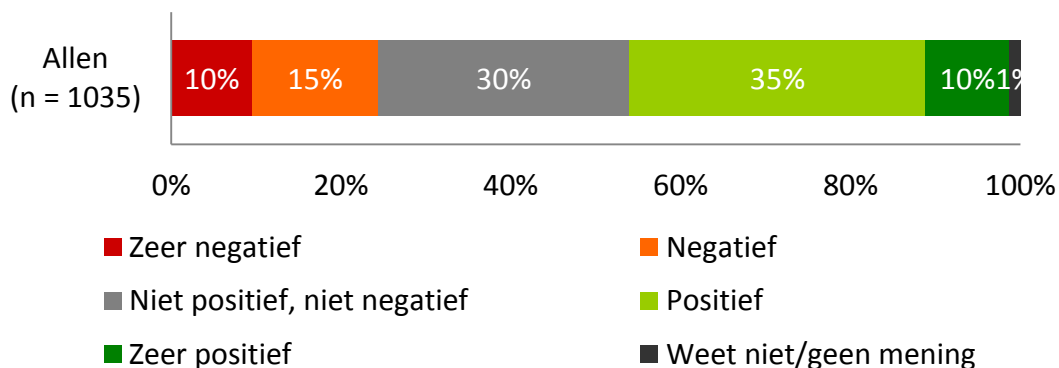
Veel vluchtelingen die in Nederland asiel aanvragen, zeggen politieke redenen te hebben. Zij geven dus aan dat zij in hun eigen land niet veilig zijn. Dit klopt in een deel van de gevallen wel en in een deel niet. Met een asielprocedure wordt vastgesteld of een vluchteling inderdaad politieke redenen heeft. Als dat zo is, krijgt hij of zij in principe een (tijdelijke) verblijfsvergunning. Ook gezinshereniging kan een reden zijn om vluchtelingen een (tijdelijke) verblijfsvergunning te geven. In andere gevallen krijgen vluchtelingen in principe geen (tijdelijke) verblijfsvergunning.

Onder asielzoekers verstaan we in dit onderzoek mensen die asiel aanvragen en worden opgevangen gedurende hun asielprocedure, tijdens welke wordt vastgesteld of zij wel of geen recht hebben op een (tijdelijke) verblijfsvergunning.

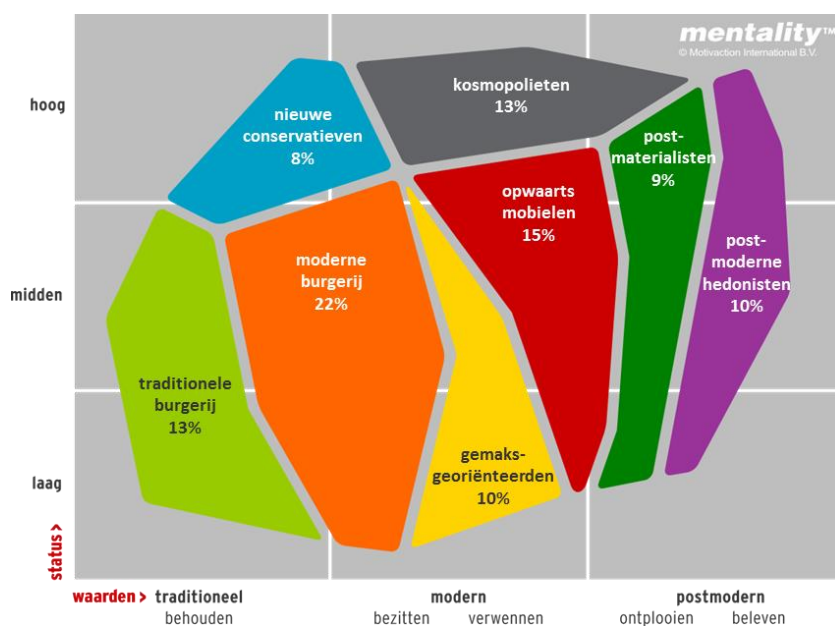
Uit dit eerste verkennende onderzoek blijkt dat de basishouding van Nederlanders tegenover de opvang van asielzoekers als volgt is verdeeld:

- Bijna de helft van Nederland staat positief tegenover de opvang van asielzoekers in Nederland;
- Drie op de tien Nederlanders zijn niet positief, maar ook niet negatief over asielzoekersopvang in Nederland;
- Circa een kwart staat er negatief tegenover, een op de tien is zeer negatief.

**Hoe sta je tegenover...
asielzoekers in Nederland opvangen**

Op de volgende pagina wordt beschreven welke sociale milieus wij onderscheiden, hoe de verschillende groepen Nederlanders in het leven staan en hoe zij aankijken tegen het asielzoekersvraagstuk. Het doel van deze beschrijvingen is om het standpunt van voorstanders, neutralen en tegenstanders beter te begrijpen. **Waarom zijn zij positief, negatief of neutraal over (de opvang van) asielzoekers?**

1.1 Sociale milieus

Om te begrijpen hoe Nederlanders hun mening vormen over de opvang van asielzoekers, hebben wij in dit onderzoek gekeken naar de wijze waarop Nederlanders in het leven staan. Door je in te leven in de waardenoriëntaties van verschillende segmenten (milieus) van de bevolking, begrijp je beter waarom de houding van mensen positief, negatief of neutraal is.

In de Nederlandse bevolking kunnen acht sociale milieus worden onderscheiden. Op de volgende pagina staat een overzicht van de kenmerken per milieu. Hieronder eerst een korte typering van acht milieus.

Nieuwe conservatieven De liberaal-conservatieve maatschappelijke bovenlaag die alle ruimte wil geven aan technologische ontwikkeling, maar zich verzet tegen sociale en culturele vernieuwing. <i>Familietradities, verantwoordelijk, kwaliteit, betrouwbaar, zo heurt het</i>	Kosmopolieten De open en kritische wereldburgers die postmoderne waarden als ontplooiën en beleven integreren met moderne waarden als maatschappelijk succes, materialisme en genieten. <i>Nieuwsgierig, brede interesse, statusgericht, esthetisch, presteren, gejaagd, de wereld is mijn speelveld</i>	Postmaterialisten De maatschappijkritische idealisten die zichzelf willen ontplooiën, stelling nemen tegen sociaal onrecht en opkomen voor het milieu. <i>Maatschappelijk betrokken, balans lichaam en geest, bewust leven, verbeter de wereld, begin bij jezelf</i>	Postmoderne hedonisten De pioniers van de beleveniscultuur, waarin experiment en het breken met morele en sociale conventies doelen op zichzelf zijn geworden. <i>Individualist, vrijheid en onafhankelijkheid, tolerantie, ervaring belangrijker dan bezit, never a dull moment</i>
Traditionele burgerij De moralistische, plichtsgetrouwe en op status-quo gerichte burgerij die vasthoudt aan tradities en materiële bezittingen. <i>Omdat het zo hoort, fatsoen, veiligheid, rust, reinheid en regelmaat, wat de boer niet kent....</i>	Moderne burgerij De conformistische, statusgevoelige burgerij die het evenwicht zoekt tussen traditie en moderne waarden als consumeren en genieten. <i>Gezelligheid, zekerheid, erbij horen, genieten, comfort, doe maar gewoon...</i>	Gemaksgeoriënteerden De impulsieve en passieve consument die in de eerste plaats streeft naar een onbezorgd, plezierig en comfortabel leven. <i>Leef bij de dag, plezier maken, consumptiegericht, geen gedoe, wie nu leeft...</i>	Opwaarts mobilen De carriërigerichte individualisten met een uitgesproken fascinatie voor sociale status, nieuwe technologie, risico en spanning. <i>Work hard, play hard, iets bereiken, risico en spanningszoekers, if you have it, flaunt it</i>

Als je tot een van de sociale milieus behoort wil dit niet zeggen dat je ook automatisch positief, negatief of neutraal bent over asielzoekers. Je kunt de houding van Nederlanders ten aanzien van asielzoekers dan ook niet in alle gevallen correct voorspellen op basis van hun sociale milieu. Je kunt een bepaalde houding wel beter verklaren als je het sociale milieu kent en begrijpt van waaruit iemand positie kiest in het asielzoekersdebat.

Dit verkennende onderzoek is tijdsgebonden en niet volledig of allesomvattend. In het vervolg van dit rapport duiden wij de houding van de sociale milieus tegenover asielzoekers aan de hand van onze kennis van de sociale milieus. Dit betreft dus een interpretatie van de onderzoeksgegevens. Verder (kwalitatief of etnografisch) vervolgonderzoek moet meer inzicht geven in de beleving en gedragingen van Nederlanders als het gaat om asielzoekers.

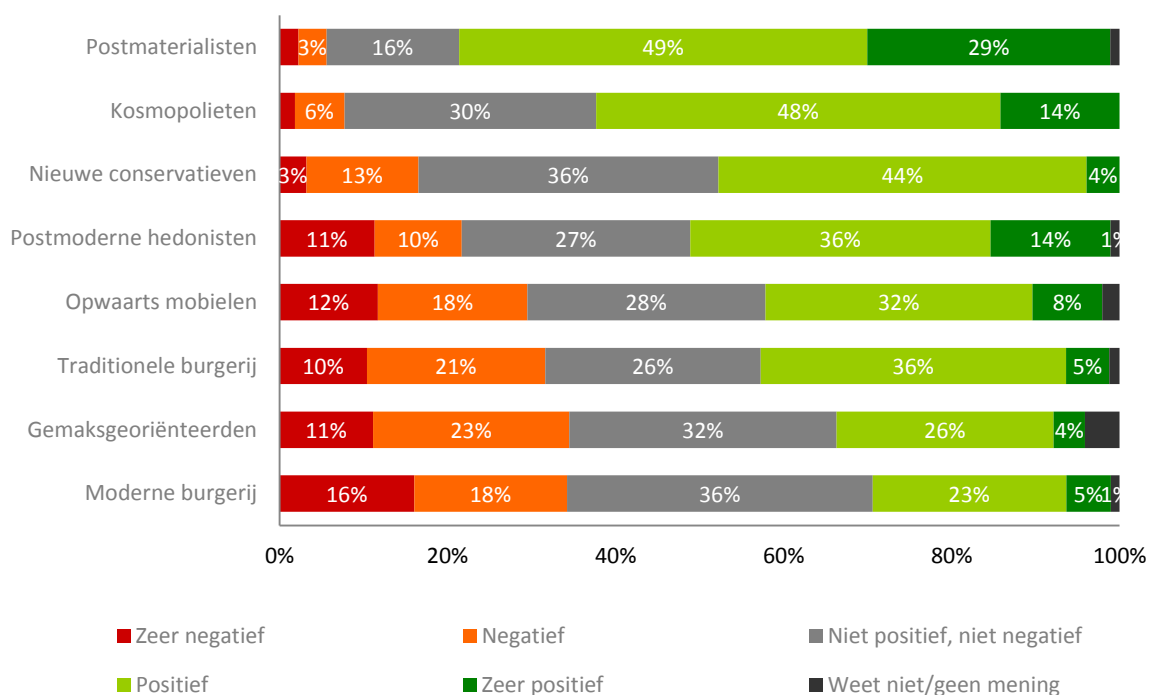
Sociaal milieu	Kernwaarden	Idealen	Vrije tijd	Houding tav asielzoekers
Post-materialisten	- maatschappelijk nut - immateriële waarden	- innerlijke harmonie - zinvol leven - iets bijdragen aan de maatschappij - de wereld zien	- boek lezen - wandelen - vrijwilligerswerk - krant lezen	- relatief veel voorstanders - ervaren minder sterk de dilemma's die andere milieus ervaren
Kosmopolieten	- integratie van materiële en immateriële waarden	- de wereld zien - iets bijdragen aan de maatschappij - anders dan anderen zijn - spannend leven	- boek lezen - sport beoefenen - niets doen - videofilm bekijken	- relatief veel voorstanders - ervaren minder sterk de dilemma's die andere milieus ervaren
Postmoderne hedonisten	- vrijheid - experiment - vernieuwing	- de wereld zien - spannend leven - onafhankelijk zijn - anders dan anderen zijn	- vrienden bezoeken - sport beoefenen - niets doen - popconcert bezoeken	- relatief veel neutralen - ervaren wat minder sterker de dilemma's die andere milieus ervaren
Opwaarts mobielen	- carrièregericht - individualistisch - statusgevoelig	- rijk zijn - altijd jong blijven - de wereld zien - gewaardeerd worden	- winkelen - sportwedstrijd bezoeken - videofilm bekijken - vrienden bezoeken	- relatief veel neutralen - ervaren wat sterker de dilemma's die andere milieus ervaren
Traditionele burgerij	- behoudend - plichtsgetrouw - moralistisch	- sterke familiebanden - liefdevol leven - je thuis voelen - rechtvaardige wereld	- boek lezen - een tochtje maken op de fiets - vrijwilligers werk - tuinieren	- relatief veel neutralen - ervaren wat sterker de dilemma's die andere milieus ervaren
Nieuwe conservatieven	- hiërarchisch - technologische vernieuwing - sociaal-cultureel conservatisme	- gelukkig gezinsleven - levenswijsheid - de top bereiken - intelligent zijn	- tijdschrift lezen - vrijwilligerswerk - krant lezen - tuinieren	- relatief veel neutralen - ervaren minder sterk de dilemma's die andere milieus ervaren
Moderne burgerij	- balans tussen traditie en vernieuwing - conformistisch - statusgevoelig	- gelukkig gezinsleven - rijk zijn - nooit meer werken - regelmatig leven	- familie bezoeken / ontvangen - sportwedstrijd bezoeken - tuinieren - videofilm bekijken	- relatief veel tegenstanders - ervaren zeer sterk de dilemma's die komen kijken bij de opvang van asielzoekers
Gemaksgeoriënteerden	- vrij, gemakkelijk en zorgeloos leven	- comfortabel leven - altijd jong blijven - spannend leven - rijk zijn	- thuis muziek luisteren - winkelen - sportwedstrijd bezoeken - videofilm bekijken	- relatief veel tegenstanders - ervaren sterk de dilemma's die komen kijken bij de opvang van asielzoekers

2 Draagvlak en dilemma's

2.1 Draagvlak per sociaal milieu

Het draagvlak voor de opvang is als volgt verdeeld over de verschillende sociale milieus.

Hoe sta je tegenover de volgende optie? Asielzoekers in Nederland opvangen

In de idealistische en optimistische postmaterialistische en kosmopolitische milieus is men overwegend zeer positief over de opvang van asielzoekers in Nederland. Ook in de milieus van postmoderne hedonisten en nieuwe conservatieven is er veel positiefs te horen over asielzoekers. De milieus opwaarts mobilen en traditionele burgerij zijn iets minder positief. Binnen het sociale milieu van de moderne burgerij leeft veel pessimisme en daar is men het meest negatief over (de opvang van) asielzoekers. Ook onder de gemaksgeoriënteerden is er minder support voor de opvang van asielzoekers.

De positie die de milieus innemen in het asielzoekersvraagstuk kunnen we beter leren begrijpen nu we weten hoe zij in het leven staan. We kunnen de sociale milieus nog beter begrijpen als we de dilemma's kennen die zij ervaren als het gaat om de opvang van asielzoekers.

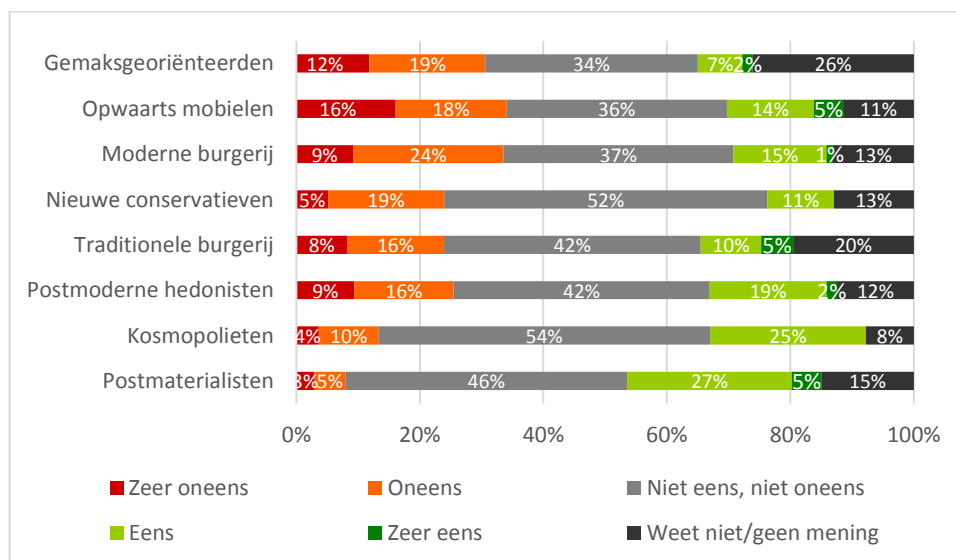
2.2 Dilemma's

De mate waarin de sociale milieus (specifieke) dilemma's ervaren met betrekking tot de komst van asielzoekers naar Nederland hangt samen met hun sociale context. Nu wij deze context beter begrijpen kunnen we ook de dilemma's en de daarbij horen de spanningen, die door Nederlanders worden gevoeld, beter duiden. Met dilemma's bedoelen we hier in het bijzonder twijfels over zaken zoals het opleidingsniveau van asielzoekers, de intentie om bij te dragen aan de samenleving, et cetera. Zo kan men de neiging hebben om asielzoekers te helpen maar tegelijkertijd vraagtekens plaatsen bij hun intentie om bij te dragen aan onze samenleving; deze combinatie van beide opvattingen creëert een dilemma.

2.2.1 Opleidingsniveau

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen zijn goed opgeleid

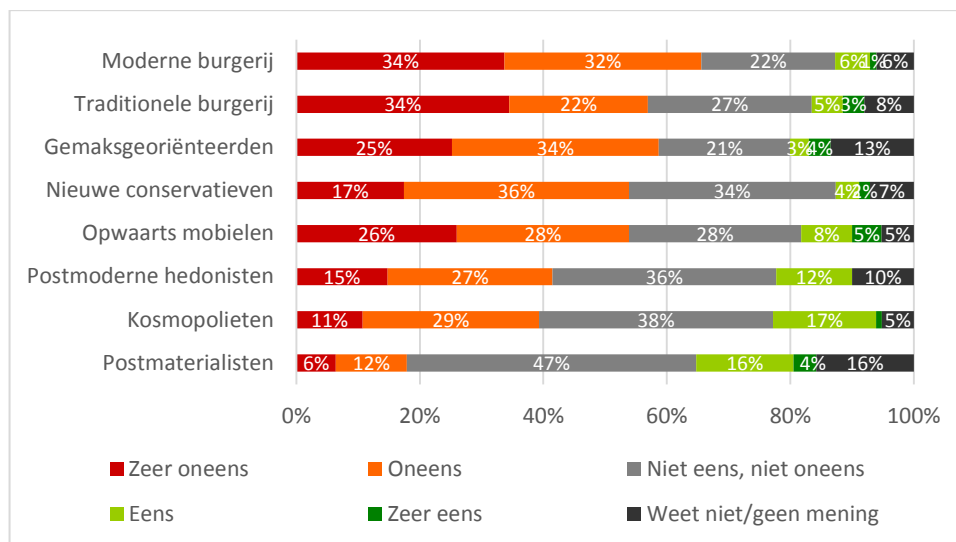

In de beleving van de hoogopgeleide en goed geïnformeerde postmaterialisten en kosmopolieten zijn asielzoekers goed opgeleid. De gemaksgeoriënteerden hebben een veel minder rooskleurig beeld van het opleidingsniveau van asielzoekers.

2.2.2 Normen en waarden

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen hebben respect voor de Nederlandse normen en waarden

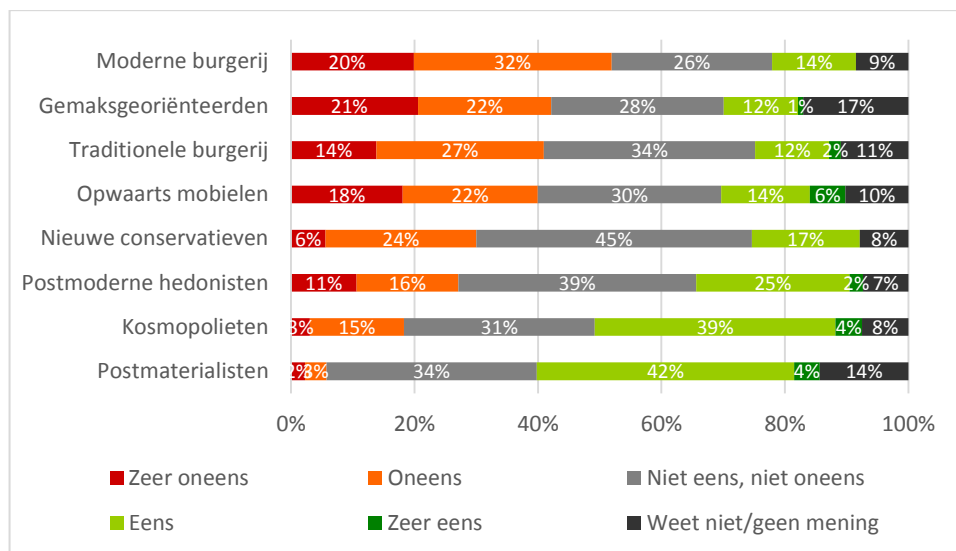

Van de postmaterialisten denkt 18% dat asielzoekers geen respect hebben voor de Nederlandse normen en waarden. Daarentegen zijn veel mensen uit de moderne burgerij (66%) en de traditionele burgerij (56%) het (zeer) oneens met de stelling dat asielzoekers respect hebben voor de Nederlandse normen en waarden. Dit kunnen we beter begrijpen nu we weten dat deze milieus het behoud van traditionele normen en waarden belangrijk vinden en de komst van asielzoekers mogelijk als een bedreiging daarvan zien.

2.2.3 Intentie om bij te dragen

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen hebben de intentie om iets positiefs bij te dragen aan de Nederlandse maatschappij

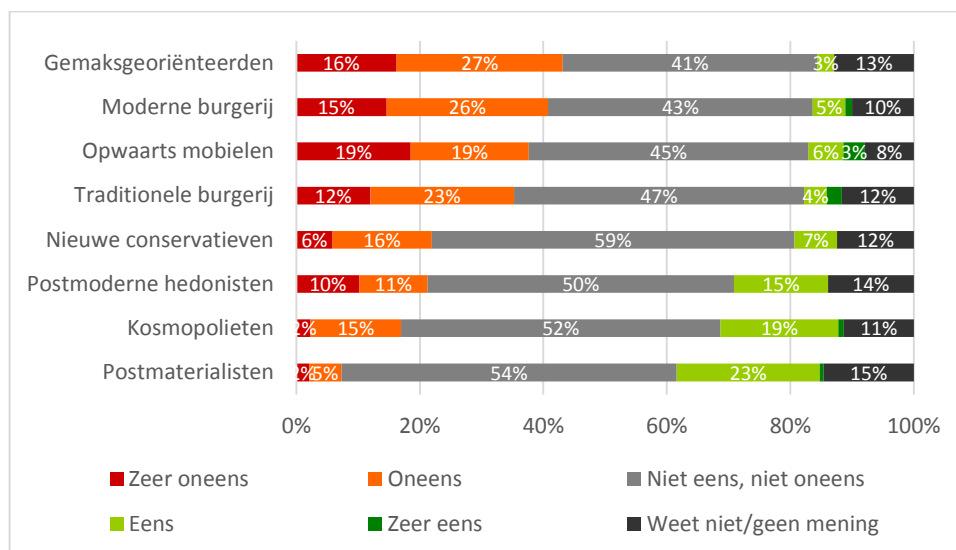

Postmaterialisten en kosmopolieten twijfelen niet aan de goede bedoelingen van asielzoekers. Zij hebben niet alleen vertrouwen in asielzoekers maar ook in zichzelf, in vrienden en familie, collega's, de politiek en de Nederlandse samenleving. Dit in tegenstelling tot de traditionele burgerij, moderne burgerij en gemaksgeoriënteerden. Deze laatste drie milieus zijn veel minder geneigd te geloven in de intentie van asielzoekers om iets positiefs bij te dragen aan de Nederlandse samenleving.

2.2.4 Betrouwbaarheid

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen zijn betrouwbaar

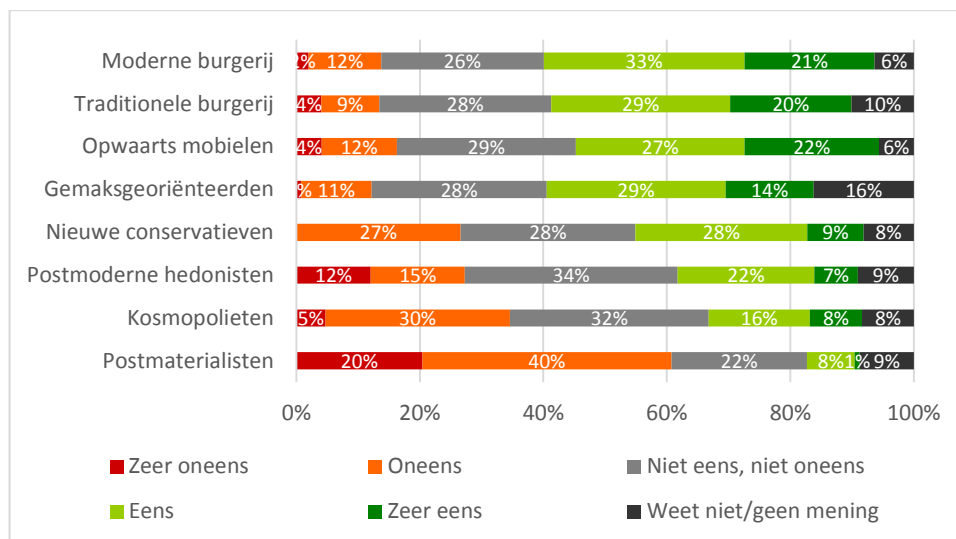

Postmaterialisten en kosmopolieten zien asielzoekers eerder als betrouwbaar. Dit in tegenstelling tot opwaarts mobielen, moderne burgerij en gemaksgeoriënteerden. Zoals wij hiervoor hebben beschreven hangt dit samen met het algemeen vertrouwen in jezelf, in vrienden en familie, collega's, de politiek en de Nederlandse samenleving.

2.2.5 Agressiviteit

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen zijn agressiever dan Nederlanders

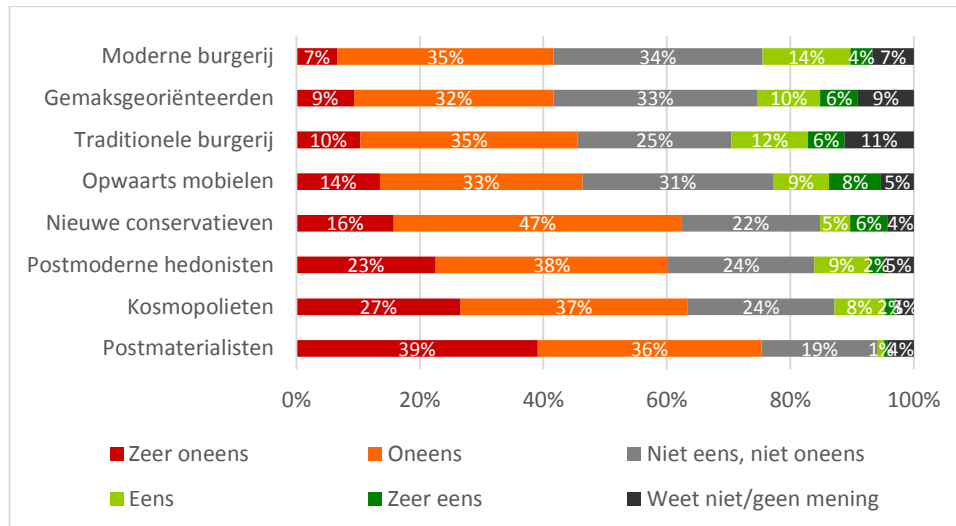

De meeste postmaterialisten, kosmopolieten en postmoderne hedonisten zijn het (zeer) oneens met de stelling dat asielzoekers agressiever zijn dan Nederlanders. Vooral veel postmaterialisten zijn het zeer oneens met deze stelling (20%). Dit in tegenstelling tot opwaarts mobielen, gemaksgeoriënteerden, moderne burgerij en traditionele burgerij. Relatief veel mensen binnen deze vier milieus denken dat asielzoekers agressiever zijn.

2.2.6 Schuld

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen zijn er zelf schuldig aan dat zij in een moeilijke positie zijn gekomen

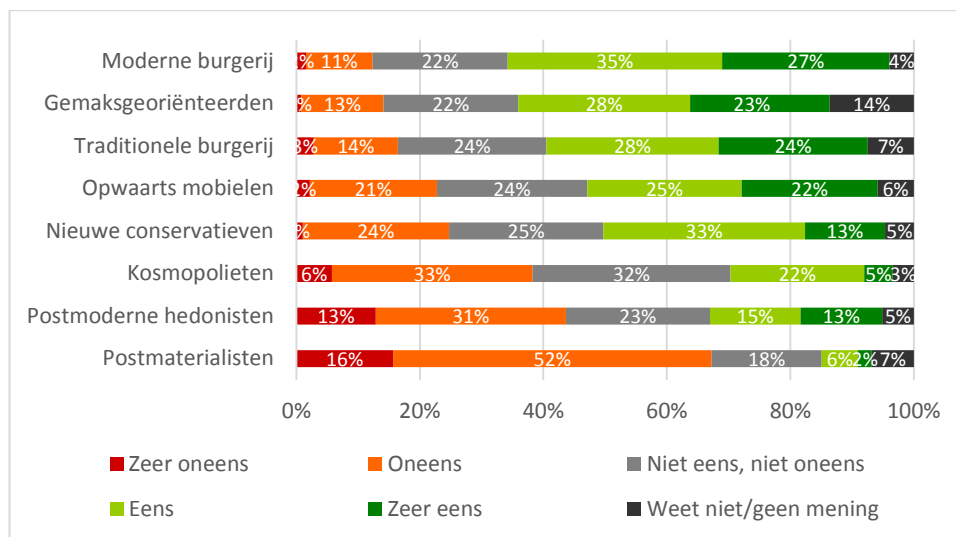

Bij de postmaterialisten, kosmopolieten en postmoderne hedonisten zijn maar weinig mensen te vinden die denken dat asielzoekers zelf schuldig zijn aan het feit dat zij in een moeilijke positie terechtgekomen zijn. Bij de postmaterialisten is dit maar een zeer klein aandeel (2%). Opwaarts mobielen, moderne burgerij en gemaksgeoriënteerden zijn hier iets minder stellig over. Relatief veel mensen binnen deze drie milieus denken dat asielzoekers er zelf schuldig aan zijn dat zij in een moeilijke positie terecht zijn gekomen. Binnen de opwaarts mobielen – een milieu dat zeer sterk geloofd in het uitgangspunt dat je zelf verantwoordelijk bent voor je eigen geluk – is zelfs 8% het zeer eens met deze stelling.

2.2.7 Welvaart

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen vormen een bedreiging voor de Nederlandse welvaart

Postmaterialisten, kosmopolieten en postmoderne hedonisten zien in asielzoekers veel minder vaak een bedreiging dan een kans voor de Nederlandse welvaart. Dit is ook niet zo gek nu wij hebben gezien dat deze groepen een positiever beeld hebben van het opleidingsniveau van asielzoekers en denken dat asielzoekers de intentie hebben om bij te dragen aan de Nederlandse maatschappij.

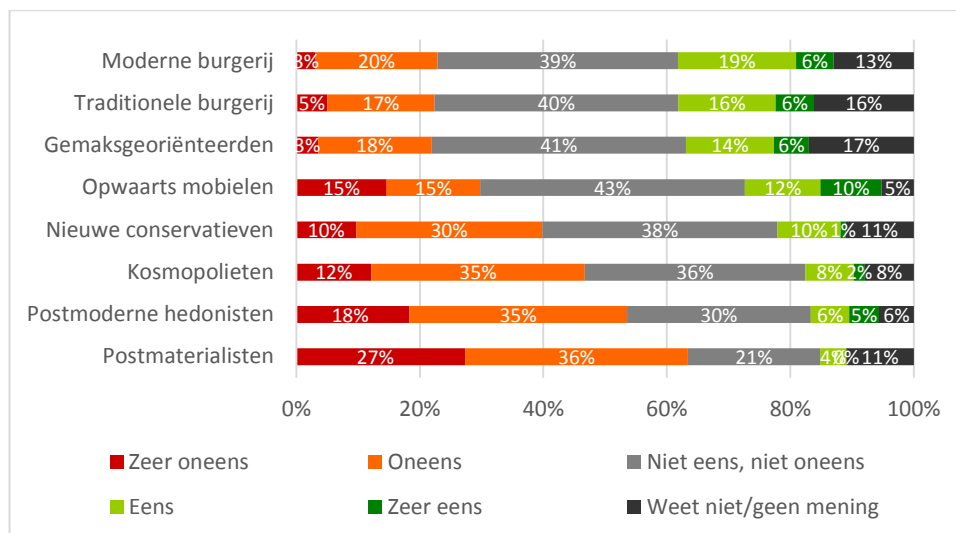
Opwaarts mobilen, moderne burgerij, traditionele burgerij en gemaksgeoriënteerden zien de komst van de – in hun beleving – lager opgeleide asielzoekers van een andere cultuur als een bedreiging voor de eigen positie op de arbeidsmarkt en hun eigen welvaart, welzijn en waarden.

Binnen de groep neutralen zien de hoger opgeleide nieuwe conservatieven en de minder materialistisch ingestelde postmoderne hedonisten de komst van asielzoekers meer als kans dan de materialistische opwaarts mobilen en de behoudende traditionele burgerij.

2.2.8 Terrorisme

Welk beeld heb je over het algemeen van asielzoekers die momenteel naar Nederland komen?

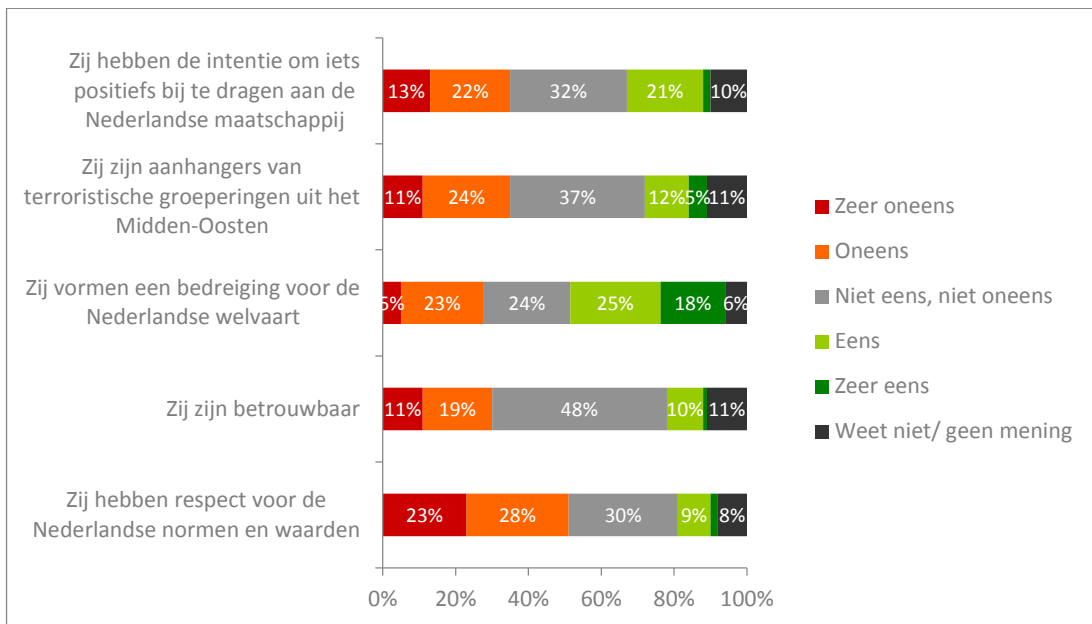
Asielzoekers die momenteel naar Nederland komen zijn aanhangers van terroristische groeperingen uit het Midden-Oosten

De postmaterialisten, kosmopolieten en postmoderne hedonisten onderschrijven minder vaak de stelling dat asielzoekers aanhangers zouden zijn van terroristische groeperingen uit het Midden-Oosten. Zij zien het niet zo snel gebeuren dat er in Nederland aanslagen gepleegd gaan worden, door vluchtelingen of door wie dan ook.

Traditionele burgerij, moderne burgerij, en gemaksgeoriënteerden maken zich meer zorgen over het idee dat asielzoekers aanhangers zouden zijn van terroristische groeperingen. De informatievaardige en risicozoekende opwaarts mobilen zijn hier iets minder bezorgd over dan de lokaal georiënteerde en risicomijdende traditionele burgerij.

2.2.9 Samenhang dilemma's en draagvlak

Tot slot hebben we met behulp van een regressie analyse gekeken naar de samenhang tussen de dilemma's en het draagvlak voor de opvang van asielzoekers in Nederland. Er is een significante relatie tussen de volgende vijf dilemma's en het draagvlak:

- Hoe positiever je aankijkt tegen de intentie van asielzoekers om iets positiefs bij te dragen aan de Nederlandse maatschappij, hoe positiever je bent over de opvang van asielzoekers in Nederland ($B=.25$; $SF=0,044$). Dit effect is *sterker* onder nieuwe conservatieven en opwaarts mobilen.
- Hoe negatiever je bent over de sympathie van asielzoekers voor terroristische groeperingen uit het Midden-Oosten, hoe negatiever je bent over de opvang van asielzoekers in Nederland ($B=-.21$; $SF=0,43$). Dit effect is *sterker* onder traditionele burgerij.
- Hoe negatiever je bent over de bedreiging die asielzoekers zouden kunnen vormen voor de Nederlandse welvaart, hoe negatiever je bent over de opvang van asielzoekers in Nederland ($B=-.19$; $SF=0,037$).
- Hoe positiever je bent over de betrouwbaarheid van asielzoekers, hoe positiever je bent over de opvang van asielzoekers in Nederland ($B=.19$; $SF=0,048$). Dit effect is *sterker* bij kosmopolieten.
- Hoe positiever je aankijkt tegen het respect van asielzoekers voor de Nederlandse normen en waarden, hoe positiever je bent over de opvang van asielzoekers in Nederland ($B=.10$; $SF=0,038$). Dit effect is *minder sterk* voor kosmopolieten en opwaarts mobilen.

3 Achtergrond

Aanleiding

- Motivaction heeft op eigen initiatief een publiekspeiling uitgevoerd onder de Nederlandse bevolking. De onderzoeksvraag betrof het gedrag en de houding van Nederlanders ten aanzien van asielzoekers.

Sampling

- Het StemPunt-panel is het online onderzoekspanel van Motivaction en telt ruim 60.000 leden. Meer dan 50 achtergrondkenmerken zijn bekend waardoor we gebruik kunnen maken van geavanceerde weegmethoden. De wegingen van het panel worden jaarlijks geijkt op basis van een offline meting onder 1.200 Nederlanders.

Methode

- Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van een online vragenlijst om Nederlanders van 15 tot en met 70 jaar te ondervragen.

Veldwerkperiode

- Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 11 tot en met 18 februari 2016.

Representativiteit

- De steekproef van het onderzoek bestond uit 1.035 Nederlanders tussen de 15 en 70 jaar. De steekproef is representatief voor opleiding, leeftijd, geslacht, regio, waarden (sociale milieus), de interacties daartussen en stemvoorkeur.

Samenvatting onderzoeksverantwoording t.b.v. persbericht

- Dit onderzoek is tussen 11 tot en met 18 februari 2016 verricht door Motivaction. Het onderzoek is uitgevoerd onder leden van het StemPunt-panel van Motivaction, via de internetmethode. De netto steekproef bestond uit 1.035 Nederlanders tussen de 15 en 70 jaar.